

Archeocoach

*Archeologische kwaliteitsborging en
beleidsadviesing*

Drs. H. Stoepker

Senior-KNA-archeoloog

*Onafhankelijk adviseur archeologische
monumentenzorg*

Specialist middeleeuwse archeologie

Tienbundersweg 8

6321 CR Wijlre, Nederland

tel. 0622 153580

hstoepker@hetnet.nl

Gemeente Meerssen

Postbus 90

6230 AB Meerssen

t.a.v. B. Heffels

betreft: natuurbegraafplaats Ulestraten

Wijlre, 7 november 2017

Geachte heer Heffels,

Zoals afgesproken geef ik U mijn indruk van ons bezoek aan de toekomstige natuurbegraafplaats te Ulestraten, Langs de Gewannen 20, en geef ik advies over een vervolgtraject.

De locatie heeft op de archeologische kaart van de gemeente grotendeels een 'hoge trefkans'. De hoogste beleidscategorie is bepalend. Volgens het gemeentelijk beleid is het in een gebied van die categorie bij een project van deze omvang (7 ha) noodzakelijk vast te stellen wat de archeologische waarde van het terrein is. De beleidsnorm voor 'hoge trefkans' is: plangebied groter dan 500 m², indien de omvang van de verstoring bekend is, plangebied groter dan 1000 m², indien de omvang van de verstoring onbekend is. Een deel van het gebied ligt in de gemeente Beek. Welk beleid daarvoor geldt, weet ik niet. Omdat de beleidskaart van de gemeente Beek (die ik niet tot mijn beschikking heb) ook door Archol is gemaakt, vermoed ik dat voor het Beekse deel van het terrein ook een hoge trefkans of verwachting geldt.

In de directe nabijheid zijn bij archeologisch onderzoek sporen van bewoning en begraving uit de IJzertijd waargenomen en d.m.v. een opgraving in 2008 gedocumenteerd (Tichelman, G. e.a., 2010: *IJzertijd bewoning en begraving op het löss-plateau bij Beek. Opgraving Maastricht-Aachen Airport (MAA), gemeente Beek, Weesp (RAAP-rapport 2054)*). Op 750 meter ten noorden van het huidige plangebied zijn gebouwplattengronden opgegraven, terwijl er ook twee kleine groepen crematiegraven (totaal acht graven) waren. Op 250 meter ten noorden zijn aanwijzingen voor huisplattengronden aangetroffen bij een proefsleuvenonderzoek in 2003. Deze locatie is in situ behouden.

Ik acht het niet onaannemelijk dat ook in het huidige plangebied in de IJzertijd bewoning en eventueel ook begraving is geweest. Bekend is namelijk dat de (Keltische) IJzertijd mensen, die toen

in onze regio woonden, in verspreid liggende gehuchten of alleenstaande boerderijen woonden en ook de gewoonte hadden een boerderij af en toe te verplaatsen. Daardoor ontstond er een groot nederzettingsareaal, waarin dus in de 750 jaar die de IJzertijd duurde de bewoning niet overal gelijktijdig was. Gezien de nabijheid en de landschappelijke overeenkomst kan het huidige plangebied onderdeel van het toenmalige nederzettingsareaal geweest zijn. Zekerheid heb ik uiteraard niet.

De vraag is of als er hier bewoond/begraven is, de resten nog gaaf zijn. Die vraag is niet zonder veldonderzoek te beantwoorden, maar de omstandigheden lijken daar op voorhand niet erg gunstig voor. Vijftig jaar gebruik als boomgaard kan door het graven van plantgaten en het uittrekken of uitgraven van bomen verstoring teweeg hebben gebracht, hoewel ik heb gehoord dat desondanks in boomgaarden wel eens archeologische vindplaatsen worden aangetroffen (mededeling Ivo van Wijk, Archol). Op de plaats waar nu gebouwen zijn gesloopt, hoeft niets meer verwacht te worden. De grote wallen, gemaakt van aangevoerde grond, op het terrein kunnen een conserverende werking hebben gehad. De akkers zijn nog het meest kansrijk, hoewel er ook daar mogelijk grondverzet heeft plaats gevonden bij het aanleggen van de wallen.

Een volgende vraag is welke verstoring de aanleg van een natuurbegraafplaats teweeg kan brengen. Het gaat om een groot aantal kleine verstoringen, die alle bij elkaar wel een groot gebied kunnen aantasten, maar die individueel betrekkelijk weinig schade aanrichten, tenzij er toevallig ergens wat crematiegraven bij elkaar liggen. Nu is een fietsband ook niet minder lek als er tien kleine gaten in plaats van een groot gat in zitten, dus er kan in totaal zeker sprake zijn van een flinke verstoring, maar deze kleine verstoringen zullen normaliter niet leiden tot een grootschalig onderzoek zoals door RAAP in het noorden is uitgevoerd.

Ik acht de kans dat er nog gave archeologische resten liggen (zo ze er ooit geweest zijn) dus matig en de kans op verstoring idem. Als er onderzoek wordt uitgevoerd zal dat beperkt zijn en de doel- en vraagstelling zal navenant zijn.

Ik vind het echter wel gewenst om deze inschatting te verifiëren.

Mijn advies is om het volgende te laten uitvoeren:

1. Basale bureaustudie (de meeste omgevingsgegevens kunnen uit het rapport bij de beleidskaart en vooral het RAAP-rapport gehaald worden), waarin ook de huidige situatie en het plan omschreven wordt.
2. Verkennend booronderzoek buiten de sloopgebieden, 6 boringen per ha (ook in de boomgaarden; in de randen van de wallen om -aangenomen dat de bodem daaronder gaaf is – een referentieprofiel te krijgen). Hier en daar een gegraven proefputje (kijkgaatje) is prima.
3. Bij voldoende zichtbaarheid een oppervlaktekartering op de akkers.
4. Wanneer uit een boring een hoge gaafheid van het profiel komt en zeker als er uit een boring archeologische indicatoren (let op crematieresten) komen, lijkt het mij verstandig direct wat aanvullende (karterende) boringen in de omgeving uit te voeren (meerwerkoptie). Anders zou dat later apart moeten gebeuren. Hierover kan echter overleg plaats vinden als het aan de orde mocht komen.
5. Het opstellen van een standaardrapport over de bevindingen.

Op basis van dit rapport wordt besloten over een eventueel vervolgtraject. Ik kan daar moeilijk op vooruit lopen, maar mijn inschatting is, dat ik hier gezien de aard van de toekomstige verstoring geen gravend onderzoek verwacht, aangezien dat alleen bij een wat grotere oppervlakte zinvol is. Bij aanwijzingen dat er op een plek archeologische resten zitten, is dat waarschijnlijk met de inrichting op te lossen.

Wat de gestelde vraag aangaat, wat de vergunningvrager aan archeologie heeft, is mijn antwoord altijd: zoek de meerwaarde die archeologie aan een terrein kan geven. Archeologie spreekt mensen aan. De ouderdom van een plek kan duidelijk gemaakt en beleefd worden. Een archeologische vindplaats is een 'lieu de mémoire'. Ik denk dat dit zeker goed kan aansluiten bij een natuurbegraafplaats. Wellicht kan bij de inrichting een manier gevonden worden om duidelijk te maken dat hier al 2500 jaar geleden gewoond en begraven werd. De tijdsdiepte kan een aansprekende meerwaarde hebben. Het is aan de vergunningvrager echter om deze suggestie al dan niet op te pakken.

Vriendelijke groet,

Drs. H. Stoepker